

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Μουσική ονομάζεται η τέχνη και επιστήμη στην οποία σαν μέσο έκφρασης χρησιμοποιούνται κατάλληλοι συνδυασμοί ήχων που προέρχονται κυρίως από όργανα, τα μουσικά όργανα και από την φωνή του ανθρώπου, χωρίς βέβαια να αποκλείονται ήχοι και από άλλες πηγές.

Κάθε ήχος στην μουσική ονομάζεται μουσικός **Φθόγγος** και είναι ο κάθε ήχος που παράγεται από κάποιο μουσικό όργανο ή από την ανθρώπινη φωνή.

Ο κάθε φθόγγος έχει τα εξής γνωρίσματα:

α) **Το ύψος** . Πόσο ψηλός ή χαμηλός είναι ο ήχος.

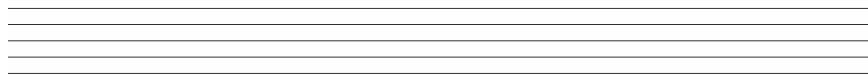
β) **Η διάρκεια**. Πόσο κρατάει κάθε ήχος, περισσότερο ή λιγότερο.

γ) **Η ένταση**. Πόσο δυνατά ακούγεται ένας ήχος.

δ) **Η χροιά**. Το γνώρισμα του ήχου που μας επιτρέπει να καταλαβαίνουμε από που προέρχεται ο ήχος (π.χ. χωρίς να τον βλέπουμε, μπορούμε να καταλάβουμε αν κάποιος παίζει βιολί ή κιθάρα.)

Τη μουσική τη γράφουμε στο χαρτί χρησιμοποιώντας διάφορα σημεία τα οποία γράφουμε στο πεντάγραμμο.

Πεντάγραμμο ονομάζουμε πέντε ευθείες και παράλληλες γραμμές που απέχουν το ίδιο μεταξύ τους.

Τα κενά ανάμεσα στις γραμμές του πενταγράμμου τα ονομάζουμε διαστήματα του πενταγράμμου.

Τις γραμμές και τα διαστήματα του πενταγράμμου τα μετράμε πάντα από κάτω προς τα πάνω.

Σε κάθε γραμμή και σε κάθε διάστημα του πενταγράμμου αντιστοιχεί και μία μουσική νότα.

Νότες ονομάζονται τα σημεία που αντιπροσωπεύουν τους μουσικούς ήχους. Οι νότες έχουν διάφορα σχήματα. Το σχήμα μιας νότας μας δείχνει την **αξία** της, δηλαδή πόσο θα διαρκέσει ο ήχος της νότας. Η θέση της νότας στο πεντάγραμμο μας δείχνει πόσο ψηλός ή χαμηλός θα είναι ο ήχος.

Οι αξίες που παίρνουν οι νότες είναι οι παρακάτω και έχουν σαν βάση τους την διαίρεση του ολόκληρου.

Το ολόκληρο.....				
Το μισό		ή		(το ολόκληρο έχει 2 μισά)
Το τέταρτο		ή		(το ολόκληρο έχει 4 τέταρτα)
Το όγδοο		ή		(το ολόκληρο έχει 8 όγδοα)
Το δέκατο έκτο.....		ή		(το ολόκληρο έχει 16 δέκατα έκτα)
Το τριακοστό δεύτερο....		ή		(το ολόκληρο έχει 32 τριακ. δεύτερα)
Το εξηκοστό τέταρτο.....		ή		(το ολόκληρο έχει 64 εξηκ. τέταρτα)

Την διάρκεια των ήχων , προς το παρόν, θα τη μετράμε είτε χτυπώντας το χέρι μας είτε με κατάλληλες κινήσεις του χεριού μας, όπως θα μάθουμε στο μάθημα του σολφέζ.

Το κάθε χτύπημα ή κίνηση ονομάζεται **χρόνος**. Οι χρόνοι απέχουν το ίδιο μεταξύ τους. Ο κάθε χρόνος χωρίζεται σε δύο ίσα μέρη. Όταν χτυπάει το χέρι κάτω, τότε βρίσκεται στη **θέση** ενώ όταν σηκώνεται επάνω, τότε βρίσκεται στην **άρση**.

Μέχρι να μάθουμε περισσότερα για τους χρόνους, θα μετράμε το ολόκληρο με 4 χρόνους, το μισό με 2 χρόνους και το τέταρτο με 1 χρόνο.

Οι νότες στο πεντάγραμμο

Ανάλογα με την θέση τους στο πεντάγραμμο οι νότες παίρνουν και κάποιο όνομα. Τα ονόματα που παίρνουν οι νότες είναι 7.

Ντο, Ρε, Μι, Φα, Σολ, Λα, Σι.

Επειδή οι μουσικοί ήχοι είναι πολλοί και τα ονόματα των νοτών μόνο 7 είναι δυνατόν να έχουμε πολλά Ντο, Ρε κ.τ.λ.π. μέσα στο πεντάγραμμο. Υπάρχει π.χ. χαμηλό Ντο, μεσαίο Ντο, ψηλό Ντο.

Για να πάρουν όμως οι νότες όνομα μέσα στο πεντάγραμμο χρησιμοποιούμε διάφορα σημεία, τα κλειδιά.

Τα **κλειδιά** γράφονται στην αρχή του πενταγράμμου και καθορίζουν το ύψος και το όνομα της κάθε νότας μέσα στο πεντάγραμμο.

Τα κλειδιά έχουν τα εξής σχήματα:

Κλειδί του Σολ

Κλειδί του ΦΑ

Κλειδί του Ντο

Το πρώτο κλειδί που θα μάθουμε είναι το **κλειδί του Σολ**, το οποίο περιστρέφεται γύρω από την δεύτερη γραμμή του πενταγράμμου και μας δείχνει ότι επάνω στην δεύτερη γραμμή γράφεται η νότα Σολ.

Ξέροντας λοιπόν την θέση του Σολ, μπορούμε να βρούμε και τα ονόματα των υπόλοιπων νοτών στο πεντάγραμμο.

Επειδή οι νότες είναι πολλές και δεν φτάνουν οι 5 γραμμές του πενταγράμμου, χρησιμοποιούμε και επιπλέον γραμμές τις οποίες ονομάζουμε βοηθητικές.

Κλειδί του Σολ

Βοηθητικές γραμμές πάνω από το πεντάγραμμο

Ντο Ρε Μι Φα Σολ Λα Σι Ντο

Ντο Ρε Μι Φα Σολ Λα Σι Ντο

Πρώτη βοηθητική γραμμή κάτω από το πεντάγραμμο

Παρακάτω βλέπουμε χαμηλότερες και ψηλότερες νότες, χρησιμοποιώντας βοηθητικές γραμμές με βάση το κλειδί του σολ.

Ντο Ρε Μι Φα Σολ Λα

Ντο Σι Λα Σολ ΦΑ Μι